

Zbyněk Fiala: Nespokojení o veřejných financích

 [infokuryr.cz/n/2023/06/12/zbynek-fiala-nespokojeni-o-verejnych-financich](https://www.infokuryr.cz/n/2023/06/12/zbynek-fiala-nespokojeni-o-verejnych-financich)

kurýr

12. června 2023

Průměrný celoroční deficit z let 2015 až 2019 nám letos v květnu naskočil za pouhé tři dny!, uvedl v diskusním podvečeru Nespokojených děkan Národohospodářské fakulty VŠE doc. Miroslav Ševčík. Odbory teď musí prokázat, že nejsou papírový tygr, konstatoval bývalý ministr průmyslu Jan Mládek.

Zajímavá sestava pěti ekonomických odborníků diskutovala ve čtvrtek v podvečer V Praze na Novotného lávce o záchranném balíčku vlády, důchodové reformě, inflacích a daních. Diskuse organizované spolkem Nespokojených se zúčastnili doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc., děkan Národohospodářské fakulty, Ing. Jan Mládek, CSc., bývalý ministr průmyslu a obchodu, ale i bývalý náměstek ministra financí, Ing. Yvona Legierská, Ph. D., bývalá náměstkyně ministra financí ČR, Ing. Jaroslav Šulc, CSc., bývalý náměstek ministra financí ČR, potom ekonomický analytik ČMKOS. Moderoval Ing. Jiří Paroubek, bývalý premiér, ale předtím i bývalý náměstek pražského primátora pro finance. Byla to tedy opravdu kvalifikovaná sestava.

Debata má být zveřejněna na webu Nespokojených (<https://www.nespokojeni2023.cz/>). Paroubek o těchto tématech u nás pravidelně publikuje, Šulcovo téma najdeme podrobně zpracováno v analýze ČMKOS, o které už jsem tu psal, Legierská se věnovala detailům daňové části balíčku, což je spíše pro odborníky. V tomto příspěvku proto shrnu jen to, co mne zaujalo u zbylých dvou. Jan Mládek prezentoval velký obraz ekonomické situace a doc. Miroslav Ševčík našel mimořádně dramatické vyjádření zejména pro ničující domácí trend.

Nejprve Jan Mládek, který k panice kolem státního rozpočtu uvedl, že problém zatím není ve velikosti dluhu, ale v tempu zadlužování, které je jedno z nejvyšších v EU. Inlace je taky nejvyšší, nezaměstnanost je nízká a růst HDP je někde u nuly, což naznačuje riziko stagflace.

Strukturální deficit veřejných financí prudce vzrostl v důsledku řady kroků, na kterých se podílela i minulá vláda. Zrušení superhrubé mzdy bylo správné, ale nikdo neřešil, kde nahradit 100 miliard korun, o které se snížil výnos příjmové daně. Vedle toho byla zrušena daň z převodu nemovitostí a silniční daň pro osobní auta. Dohromady to dělá 130 miliard korun a vzniká otázka – kdo to zaplatí? (Šulc a Legierská pak podpořili myšlenku progresivního zdanění, to znamená vybrat víc od vysokých příjmů.)

Penzijní systém je soustavně oslabován tím, že pokračuje švarcsystém a nižší odvody OSVČ. To znamená, že významná část účastníků systému přispívá neadekvátně, ale pak jsou naopak zvýhodněni. Důchod se stanovuje nerovnoměrně vzhledem k předchozím příjmům, z těch vyšších se započítává jen malý zlomek. Zato ten, kdo platil málo, má náhradní poměr výhodný, protože do důchodu se to započítává téměř jedna ku jedné. Takže existují velké skupiny, které platí málo, ačkoliv by mohly platit víc, a při výpočtu důchodu jsou pak ještě zvýhodněny.

Podstatné je, že nastal rozpad sociálního smíru, který byl pro naši republiku charakteristický po celá desetiletí. Dochází k dramatickému poklesu reálných mezd. Odbory teď musí prokázat, že nejsou papírový tygr.

Mezi zahraničními vlivy dominuje klimatická politika EU a válka na Ukrajině. Ale dohání nás i důsledky mnoha let kvantitativního uvolňování centrálních bank eurozóny a USA. Další negativní vliv představuje napětí mezi USA a Čínou. Je tu také riziko krize eurozóny, kdy Evropská centrální banka kupuje veřejný dluh Itálie a Španělska, takže Německo fakticky financuje jih Evropy.

Vládní delegace jezdí objevovat nové obchodní partnery na Tchajwanu a jinde ve světě, aleve skutečnosti Česko nemá moc velký výběr. Více než 90 procent českého exportu míří do Evropy a Evropa je závislá na tom, jak funguje EU. Není čas na hlouposti, uzavřel Mládek.

Docent Miroslav Ševčík považuje ve světě za nejnebezpečnější vliv politiky „covidismu“, sledující velké změny poměrů jak o nich píše Charles Schwab v knize Great Reset. Podobné cíle má sledovat i Green Deal. Sklízíme také důsledky chybné politiky Evropské centrální banky a jejího kvantitativního uvolňování. Svět začíná ovládat několik velkých investičních skupin – Vanguard, State Street, Black Rock Capital.

Česká vláda při covidu selhala, lockdowny způsobily ekonomickou katastrofu. Doc. Ševčík si podrobně všímal zejména vývoje veřejných financí. Mezi lety 2015 až 2019 jsme měli průměrný roční deficit státního rozpočtu 6 miliard korun. Ale pak mezi lety 2020 a 2021 vznikl schodek 787 miliard korun, ve kterém je však ukryto 250 miliard korun „nárokové ekonomiky“, která nesouvisí s covidem. Každý si přihodil, co potřeboval, protože věděl, že v těch velkých číslech se to ztratí.

Rekordní českou inflaci doc. Ševčík považuje za důsledek chyb měnově politických rozhodnutí spíše na úrovni České národní banky, ale i Evropské centrální banky. ECB provozovala kvantitativní uvolňování a ČNB devizové intervence, kterými uměle stlačovala kurz koruny na 27 korun za euro. Skutečnou katastrofu vidíme, až když si uvědomíme, že ceny byly vyhnány na vysokou úroveň, ale na tu znovu působí vysoká inflace. Znamená to, že dražota tu zůstane, ledaže by proběhla prudká deflace, ale nic takového nelze očekávat.

Nejzajímavější byla čísla, která dokládají vývoj cenové hladiny přes cenový index ČSÚ, jehož základ 100 je z roku 2015. Zvyšování indexu pak ukazuje, jak daleko jsme se vzdálili od cenové hladiny

z roku 2015. Roku 2020 byl tento cenový index na 111, roku 2021 na 114, ale letos už se vyšvihl na 147. Je tu tedy skok za dva roky o 30 procent. Mzdový růst nepokryje ani třetinu této změny.

Doc. Ševčík je přesvědčen, že ČNB by už rozhodně neměla zvyšovat úrokové sazby. Bankovní sektor v Česku má v současné době obrovský přebytek likvidity, kterou má uloženu jako rezervy u ČNB, a ty mu úročí 7 procenty, takže za loňský rok ČNB bankám vyplatila 183 miliard korun – fakticky za nic. ČNB musí ty peníze tisknout a tím podporuje inflaci. Zato firmy reálné ekonomiky to ohrožuje. Pokud jde o naši základní sazbu 7 procent, nikde na světě nebyla základní sazba zvýšena tak rychle jako u nás, během necelého roku.

Ale vysoké úroky jsou nákladné také pro strašlivé schodky státního rozpočtu, které přitom rostou o 10 milionů korun za minutu!!

Průměrný celoroční deficit z let 2015 až 2019 nám letos v květnu naskočil za pouhé tři dny!

Doc. Ševčík navrhuje řešení spočívající v plošných škrtech rozpočtu ve třech skupinách – o 10 % v první, kde jsou zejména vládní úřady, o 4 %, ve druhé, kde je i obrana, a maximálně o 1 % ve třetí, kde je jen ministerstvo práce a sociálních věcí. Plánované náklady obrany ho obzvlášť pobouřily. Zákon, že to mají být 2 % HDP ročně, je mimo realitu EU. Německo dávalo roku 2021 jen 1,1 % HDP.

Česko se tedy chystá, že roku 2024 ministerstvo obrany dostane přes 150 miliard korun. Nejsou to ale jediné peníze tohoto určení, je tu také válka na Ukrajině, kde oficiální pomoc v letech 2022 a 2023 zatím dosáhla 37 miliard korun, což je nejvíc v EU v přepočtu na obyvatele. Vedle toho je však ještě část české pomoci, která je utajovaná a může být dvakrát větší než ta veřejná. Celková pomoc na válku v Ukrajině tak může podle doc. Ševčíka dosahovat 100 miliard korun.

Zbyněk Fiala

Žurnalista, v minulosti dlouholetý šéfredaktor časopisu Ekonom

PRO

PRÁVO RESPEKT ODBORNOST